

СЕКЦІЯ 6 АКТУАЛЬНІ ЗАДАЧІ ТЕОРЕТИЧНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК: 330.35.

Артеменко Л. Б.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

НЕОБХІДНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ

Artemenko L.

NECESSITY AND WAYS OF ENSURING QUALITATIVE ECONOMIC GROWTH IN UKRAINE

Проблеми забезпечення якісних трансформацій в економіці України, механізми нарощення національних життєвих стандартів та забезпечення якісного економічного зростання повинні стати пріоритетним напрямом соціально-економічної політики України, адже національна економіка в процесі постсоціалістичної перебудови не лише не відновила свого виробничого потенціалу, а й великою мірою втратила ті ознаки соціальної держави, які були притаманні їй за радянських часів.

Загальноприйнятого підходу до дослідження якісного економічного зростання країн не існує, зважаючи на внутрішню складність і системність даної наукової категорії. Ключовою ідеєю у цьому контексті можна вважати твердження, що якість економічного зростання визначається структурними та інституціональними зрушеннями в економіці і може бути оцінена показниками зростання життєвих стандартів життя населення. Для цього потрібна цілісна система індикаторів, адже поліпшення життєвих стандартів супроводжується підвищенням не лише ВВП на душу населення, а й таких показників людського розвитку, як продуктивність праці, рівень освіченості, очікувана тривалість життя тощо. У рамках «Програми розвитку ООН», розроблена методика розрахунку індексу розвитку людського потенціалу (ІРЛП) на основі трьох компонентних показників: ВВП на душу населення (оцінка достойного рівня життя), освіченості (інтегральна оцінка середньої та очікуваної тривалості навчання), тривалості життя (оцінка довголіття і здоров'я). З 2010 р. експерти ООН розраховують також оновлений варіант цього індексу з врахуванням чинника нерівності у розподілі доходів. [

Згідно з останніми даними, у 2010 р. Індекс розвитку людського потенціалу в Україні становив (0,710), що відповідає 69-му рейтинговому місцю серед 169 країн, які аналізувалися, і то лише за рахунок традиційно високого рівня освіти. Якщо порівнювати значення цього показника станом на 1990 та 2010 рр., то його приріст складає 2,9 % . У Польщі ІРЛП зріс за цей період на 16,4 % (41-ше місце), в Росії – на 3,9 % (65-те місце). Рейтинг України за цим індикатором за період 2005-2010 рр. реально зменшився, разом з тим, значення ІРЛП, скоригованого на нерівність на 8,1 % менше від його

базового значення. Із цього слідує, що фактор нерівності розподілу доходів в Україні зумовлює зменшення стандартів життя населення в нашій країні.

Незважаючи на позитивну економічну динаміку в Україні упродовж останніх років, продуктивність економіки залишається вкрай низькою, про що свідчить показник ВВП на одну особу за паритетом купівельної спроможності, величина якого складала станом на 2010 р. лише 6,4 тис. доларів, випереджаючи лише Молдову та Косово серед європейських країн. Найбагатшою країною світу є Катар, де ВВП на душу населення становить – 88, 2 тис. доларів. Фактично, Україні за рівнем середньодушових доходів, з-поміж постсоціалістичних країн Європи, відводиться місце регіонального аутсайдера.

Значний вплив на забезпечення якісного економічного зростання в Україні та формування належних соціальних стандартів життя населення здійснює чинник поширення бідності в країні. Її рівень в нашій державі було оцінено експертами у 0,008, це означає, що українські громадяни переживають незадоволеність своїх фізіологічних та соціальних потреб в середньому на рівні менше 1,0 % . Для порівняння, цей індикатор для Чехії, Словаччини складає нульовий показник, Латвії – 0,001; Росії – 0,005; Ефіопії – 0,582. Водночас, якщо за критерій бідності населення розглядати розмір отримуваних домогосподарствами доходів порівняно з гарантованими державою соціальними стандартами (прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата), а також частку витрат на харчування в структурі загальних споживчих видатків, то у стані бідності перебуває близько 11,7 млн. осіб, частка витрат на харчування становить - 52,0 %. Критичним індикатором частки таких видатків у міжнародній практиці вважається показник у 60,0 %.

Поряд з істотним збільшенням абсолютного обсягу і частки державних витрат у ВВП, суттєвих і якісних змін у їхній структурі не відбувається. Так, надзвичайно низькою і з тенденцією до подальшого скорочення залишається частка витрат на НДДКР (1,38 – 0,5 % ВВП). Практично незмінними є державні витрати на освіту (5,0 – 6,0 %) та охорону здоров'я (3,0 – 4,0 %) державного бюджету. Відносно невисокий рівень витрат на НДДКР національних товаровиробників говорить про обмеженість попиту на наукові розробки з боку реального сектору економіки, унаслідок чого інноваційні процеси протікають у досить обмежених масштабах. Біля 40% витрат у ринкових країнах спрямовується на створення ресурсозберігаючих технологій. Така політика фінансування у сфері науково-технічної діяльності забезпечує формування пріоритетних науково-технічних розробок та їх трансформацію у інноваційне використання у майбутньому. Україна же за рейтингом у сфері інновацій знаходиться на 73- 75 місці, ділячи його з Пакистаном і Єгиптом, на душу населення припадає – 977 доларів інвестицій.

Тому, для України потрібний інноваційний поступ для забезпечення високих життєвих стандартів населення та якісного економічного зростання. Для цього вкрай необхідними є пришвидшена розбудова національної інноваційної системи на основі довгострокових технологічних прогнозів, державне стимулювання інноваційної активності бізнесу, створення в країні

першокласних університетів світового рівня. Щоб реалізувати ці напрями інноваційного розвитку, необхідно: модернізувати матеріально-технічну базу виробництва, здійснити прогресивну структурну перебудову національної економіки, створити потужну систему фінансування інноваційної діяльності.

УДК 339.187.6

Березовська О.Р.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

**ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ БАГАТОАСПЕКТНОЇ
СУТНОСТІ ЛІЗИНГУ**

Berezovska O.R.

**BASIC GOING IS NEAR DETERMINATION OF MULTIDIMENSIONAL
ESSENCE OF LEASING**

У даний час поняття «лізинг» у зарубіжній і українській практиці трактується досить широко. На це впливають особливості економічних систем різних країн, відмінності законодавчої бази, податкової системи, систем звітності й обліку. Складність відносин, що має місце у лізингу, обумовлює існування декількох точок зору на його економічний зміст і природу [1].

Як вдало відмічає дослідник Н.М. Внукова, «кожна з теорій ставить за основу лише один аспект лізингу: або звичайні відносини виробника і користувача, або обсяг прав і обов'язків користувача, що практично наближається до обсягу прав і обов'язків власника. Бажання визначити юридичну природу лізингу за допомогою відомих інститутів призводить до того, що якась частина відносин його учасників залишається за межами цього інституту: чи це оренда, чи продаж в розстрочку, позика чи доручення. Положення цих договорів частково застосовуються у відносинах між учасниками лізингу, але «не працюють», наприклад, при виникненні суперечок між виробником і користувачем»[2, с.43].

У більшості випадків під лізингом розуміють довгострокову оренду або договір оренди основних засобів (машин, устаткування), які придбані орендодавцем для орендаря з метою їх виробничого використання при збереженні права власності на них за орендодавцем на весь термін договору. Тобто лізинг є особливою формою довгострокової оренди, коли одержувачі використовують основні фонди, а лізингові компанії залишаються їх власником, у цьому й полягає базовий принцип лізингу [3].

Однак, в той же час, є такі науковці, які чітко показують подібність лізингу до інвестиційних чи (та) кредитних процесів. Зокрема, О.В. Старцев приходиться до висновку про те, що, «з одного боку, лізинг за своїм змістом відповідає кредитній операції, тому що власник коштів вкладає їх в основний капітал на зворотній основі, а потім отримує їх у встановлений строк назад, маючи за це комісійні. З іншого боку, лізинг дуже подібний до інвестицій,